

Danyýel kitaby — kyrk bäşinji san

Simwoliki Üýtgeşme: Danyýel Kitabyndaky Gündelik Syrynyň Çözülşi

Jeff Pippenger

2024-01-09

Danyýl kitabyndaky “gündelik” William Miller tarapyndan butparaz Rim ýa-da butparazlyk nyşany hökmünde ykrar edildi, emma ahyrky günlerde ol William Milleriň esas goýujy hakykatlarynyň ret edilmeginiň nyşanydyr. Ol 1863-nji ýylda başlanan, Lewiler 26-daky Musanyň “ýedi wagty” baradaky Milleriň düşünjesiniň ret edilmegi bilen başlan pitneniň soňuna işaret edýär. Adventizm “gündeligiň” butparazlyk hökmünde dogry kesgitlenmegini ret edenlerinde, olar Şeýtanyň nyşanyny Mesihniň nyşanyna öwürdiler. Işaya bu işi zatlary tersine öwürmek diýip kesgitleýär. “Gündeligiň” ret edilmegi 1930-njy ýyllarda (Adventizmiň üçünji nesli) ornaşdyryldy, emma ol 1901-nji ýyldan bäri (Adventizmiň ikinji nesli) jedel meselesi bolup gelýärdi. Gadymy Ysraýyl bilen bolşy ýaly, hakykatyň kem-kemden ret edilmegi bagyşlanmajak günäniň düzümi böleklerini öz içine alýan bir ýalňyşlygyň kabul edilmegine getirdi.

Jedelçi ýahudiler üçin bagyşlanmajak günä, olaryň Mesihni eden işlerini Şeýtanyň işleri diýip tanandanlarynda görkezildi. Gadymy Ysraýyl häzirki Ysraýylyň baş nyşanydyr, we häzirki Ysraýyl hut şol zady etdi, diňe tersine. Olar Şeýtanyň işlerini (butparazlygy) alyp, şol işleri Mesihe degişli etdiler. Gadymy Ysraýylyň gozgalan olaryň Şeýtanyň öz patyşalary hökmünde saýlamagyny hem öz içine alýar.

Şeýlelik bilen, Pilat şol sözi eşidende, Isany daşary çykardy we «Daş düşelen ýer» diýlip atlandyrylýan, ýöne ýewreýçe Gabbatha diýilýän ýerde höküm kürsüsine oturdy. Ol Pasha baýramynyň taýýarlyk günü bolup, takmynan altynjy sagatdy. Ol ýehudylara: «Ine, siziň Patyşaňyz!» diýdi. Emma olar gygyryşdylar: «Ýok et ony, ýok et ony, haça çüýle!» Pilat olara: «Siziň Patyşaňyzy haça çüýlärimmi?» diýdi. Baş ruhanylar: «Bizde Sezardan başga patyşa ýokdur» diýip jogap berdiler. Şondan soň ol Onuň haça çüýlenmegi üçin Olaryňa tabşyrdy. Olar hem Isany alyp gitdiler. John 19:13–16.

Pilatus butparaz Rimiň wekili bolupdy, we Uýam Waýt Ylham kitabynyň on ikinji babynda asmandan kowlan aždahanyň Şeýtandygyna kesgitleýär; emma ikinji manyda aždaha butparaz Rim hem bolýar. Şeýlelikde aždaha “gündelik” arkaly alamatlandyrylýar. Gadymy Ysraýylyň pitnesiniň soňy, olar aç-açan: “Kaisardan başga patyşamyz ýok” diýip yglan edenlerinde, özüleriniň patyşalarynyň raýatlarydyklaryny açyk yglan etmeklerini aňladýardy, olaryň patyşasy bolsa Şeýtandy. Hudaýa Patyşa hökmünde garşy çykýan şol pitne Şamuwel pygamberiň günlerinde başlapdy; şol wagt olar Hudaýyň öz patyşalary hökmünde ret edip, beýleki milletler ýaly bolmak üçin özülerine adam patyşasynyň berilmegini talap edipdiler.

Soňra Ysraýylyň ähli ýaşululary bir ýere ýygnanyp, Rama şäherinde Şamuweliň ýanyna geldiler-de, oňa diýdiler: «Ine, sen garradyň, ogullaryň hem seniň ýollaryňda ýöremeýärler. Indi ähli milletlerdäki ýaly, bize höküm sürer ýaly bir patyşa belle». Emma olaryň: «Bize höküm sürer ýaly bir patyşa ber» diýen sözi Şamuweli nägile etdi. Şeýlelikde Şamuwel Rebbe

doga etdi. Reb bolsa Şamuwele şeýle diýdi: «Halkyň saňa aýdýan zatlarynyň ählisinde olaryň sesine gulak as; çünki olar seni ret etmediler, eýsem olaryň üstünden patyşalyk etmegim üçin meni ret etdiler. Men olary Müsürden çykaryp getiren günümde şu güne çenli eden ähli işlerine görä, ýagny meni terk edip, başga hudaýlara gulluk edişleri ýaly, olar saňa-da şeýle edýärler». 1 Şamuwel 8:4–8.

Gadymy Ysraýyl Hudaýy ret edendiklerini, ýa-da ýer ýüzündäki bir patyşa bolan islegleriniň ahyrynda Mesihi haça çüýläp, Şeýtany özlerine patyşa saýlamaga çenli baryp ýetjekdigini hiç haçan anlamady. Olaryň gozgalaňy, Hudaýy ret edenlerine garamazdan, özläriniň henizem saýlanan halkdygy baradaky öz-özünü aklaýan düşüňjeleri bilen gözlerinden gizlenipdi; çünki, olaryň pikirine görä, ahyrsoňunda, Hudaý hatda Şamuweldan soň hem mukaddes pygamberlik gullugyny saklap gelýärdi.

Olar pygamberleriň pygamberlik gullugyna nädogry düşüňip, Hudaýyň pygamberleriniň arasynda bolmagynyň olaryň Hudaýyň saýlanan halkdygyny subut edýär diýip ynandylar. Olar özläriniň Hudaýdan uzakdadyklaryny we pygamberleriň bolsa olary Hudaýa gaýtaryp getirmäge çalyşýandyklaryny görmediler, çünki olar pygamberleriň işjeňligini Hudaýyň ýolbaşçylygynyň subuty hökmünde düşündirdiler. Bu bolsa özlärine iberilen pygamberleriň ähli habarlaryny dowamly ret edýändiklerine garamazdan şeýle boldy. Şol bir aldaw 1863-nji ýylda Adventizmiň başyna hem geldi.

Adwentizm William Milleriň hyzmaty arkaly bir ýere jemlenen hereketi ret etdi we şol bir ýylda, ýagny Illýas (William Miller) tarapyndan ýetirililen Musanyň “ýedi wagt” habaryny ret eden ýylynda, kanuny taýdan hasaba alnan bir ybadathana bolmagy saýlap aldy. Şol ýylyň özüde olar galp pygamberlik çyzgysyny hem taýýarladylar; ol indi okalyp bilinmeýärdi we Habakkuk 2:3-e görä indi “gepläp” hem bilmeýärdi, çünki ony düşündirmek üçin goşmaça düşündiriş kagyzy zerur bolupdy. Habakkugyň çyzgylary bolsa öz bolşunda okalyp bilinýärdi we şonuň üçin olar “gepläp” bilýärdi.

Adwentizm 1863-nji ýylda eden saýlawy babatda öz-özünü barlamagy amala aşyrmakdan ýüz öwürdi, çünki, ahyrynda, olaryň arasynda pygamber aýal bardy; bu bolsa olaryň Ylham kitabynda Pygamberlik Ruhuna eýe bolan galyndy halk hökmünde tanalýandygyny subut edýärdi. Olar gadymy Ysraýylyňky bilen birmeňzeş ruhy we garaýşy ýüze çykardylar, hem-de Miller tarapyndan açylan ilkinji gymmatlygyň ret edilmegi bilen başlanan pitne ahyrsoňy olaryň “gündelik” atly gymmatlyk baradaky Milleriň kesgitlemesini hem ret etmegine getirdi.

Häzirki Ysraýyl “gündelik” baradaky Milleriň düşüňjesini ret etdi; ol butparaz Rimyň nyşanydy, butparaz Rim bolsa öz gezeginde Şeýtanyň nyşanydyr. Olar bolsa “gündeligiň” Mesihiň nyşanydygyny öňe sürdüler. Başgaça aýdylanda, häzirki Ysraýyl şeýtany nyşany Mesihiň nyşany hökmünde kabul etmegi saýlap aldy. Bu, gadymy Ysraýylyň Şeýtanyň nyşany bolan butparaz Rimyň wekili Sezardan başga patyşalarynyň ýokdugyny yglan edişi ýalydyr.

Pygamberlik taýdan ulanylyşy nukdaýnazaryndan, şol saýlaw häzirki zaman Ysraýylynyň Ulaý derýasy bilen şekillendirilýän we Millerit taryhynda bilim-artyş bolan Danyýeliň ýedinji, sekizinji we dokuzynjy bablaryna täzeden kesgitleme bermegini talap edýärdi. Olar şol bablary üýtgetmäge

mejbur bolardylar, çünki sekizinji bap “gündelik” diýen düşüňjä göni üç gezek salgylanýar.

Ulaý derýasy baradaky görnüşüň möhri açylan taryhyň mejbury netijesi hökmünde, Millerçiler Mesih gaýdyp gelip, Danieliň ikinji babynda görkezilişi ýaly, Öz ebedi patyşalygyny berkarar edýänçä, Ondan öň ýerde başga hiç bir patyşalygy görüp bilmediler. Şonuň üçin olar Rimiň dördünji patyşalygyny iki häsiýetli bir patyşalyk hökmünde kabul etdiler. Şol iki häsiýet Danieliň ýedinji we sekizinji baplarynda gönüden-göni şekillendirilendir. Daniel sekizinji bapda alan görnüşiniň ýedinji bapdaky görnüş bilen baglanyşykda düşünilmelidigini aýdyň görkezýär.

Patyşa Belşazaryň patyşalyk sürmeginiň üçünji ýylynda maňa, ýagny maňa — Danyýele, ilki maňa görünenden soň, bir görnüş peýda boldy. Danyýel 8:1.

Başda Danyýele “görünen” görnüş ýedinji babyň görnüşidi.

Wawilon şasy Belşazaryň patyşalygynyň birinji ýylynda Daniýel düşünde, ýatyrka, kellesinde görnüşler gördi; soňra ol düşüşi ýazdy we wakalaryň jemini beýan etdi. Daniýel 7:1.

Iki görnüş, ilkinji gezek Danyýel kitabynyň ikinji babynda görkezilen Mukaddes Kitap pygamberligindäki patyşalyklaryň iki tarapyny aňladýar. Wawilon, Med-Pars, Gresiýa we Rimiň dört patyşalygy ýedinji bapda gaýtadan görkezildi, soňra bolsa sekizinji bapda ýene-de görkezildi, ýöne dört patyşalygyň syýasy unsurlary bilen olaryň dini unsurlarynyň arasynda tapawut goýuldy. Danyýeliň ýedinji babynda patyşalyklar wagşy ýyrtyjy haýwanlar arkaly görkezilýär, emma sekizinji bapda şol bir patyşalyklar mukaddes ýeriň haýwanlary arkaly beýan edilýär. Danyýel ýedinji babyň görnüşine düşünmek isledi, we Jabraýyl oňa düşündirmek üçin onuň ýanyna geldi.

Men, Daniýel, bedenimiň ortasynda ruhumda gaýgylandym, başymdaky görnüşler meni howsala saldy. Ýanymda duranlaryň birine golaýlap, bularyň ählisiniň hakykatyny ondan soradym. Şeýlelik bilen ol maňa aýtdy we bu zatlaryň düşündirişini bildirdi. Bu beýik haýwanlar, dördür, ýer yüzünden çykjak dört patyşadyr. Emma Beýikleriň Beýiginiň mukaddesleri patyşalygy alarlar we patyşalyga ebedilik, ýagny ebediler ebedisine çenli eýe bolarlar. Daniýel 7:15–18.

Danyýele, Danyýel kitabyndaky ikinji baba laýyklykda, dört haýwanyň Hudaýyň baky patyşalygy ornaşdyrylýança dowam etjek dört ýerdäki patyşalykdygy aýan edildi. Ikinji bapda dagdan kesilip alnan we bütin ýeri dolduran gaýa bilen şekillendirilişi ýaly, Hudaýyň baky patyşalygynyň gelmeginden öň dört ýerdäki patyşalyk bolmalydy.

Aýal Waýt Vahy kitabyň on üçünji babyndaky ýerden çykan haýwana ýüzlenende, şol dört patyşalyk baradaky Milleritleriň düşüňjesini olaryň öz düşüňjesinden ep-esli ilerletdi.

“Şu pursatda başga bir nyşan girizilýär. Pygamber şeýle diýýär: ‘Men ýeriň içinden çykyp gelýän başga bir ýyrtyjy haýwany gördüm; onuň guzuňky ýaly iki şahy bardy.’ 11-nji aýat. Bu haýwanyň daşky görnüşi hem-de onuň peýda boluş usuly, onuň wekilçilik edýän milletiniň öňki nyşanlaryň astynda görkezilenlerden tapawutlydygyny görkezýär. Dünýäni dolandyran beýik patyşalyklar pygamber Daniýele ýyrtyjy haýwanlar hökmünde görkezildi; olar ‘asmanyň dört ýeli uly deňziň üstünde çaknyşanda’ ýüze çykýardy. Daniýel 7:2. Ylham kitabynyň on ýedinji babynda bir perişde suwlaryň ‘halklary, köpçülikleri, milletleri we dilleri’

aňladýandygyny düşündirdi. Ýlham 17:15. Ýeller göreşiň nyşanydyr. Asmanyň dört ýeliniň uly deňziň üstünde çaknyşmagy, patyşalyklaryň häkimiýete ýetmek üçin başdan geçiren basyp alyşlaryň we ynkiylaplaryň elhenç sahnalaryny aňladýar.” Uly Göreş, 439.

Haýwanlar patyşalyklaryň häkimiýete gelşi bilen amala aşan basyp alyşlaryň nyşanlarydyr. Ýyrtyjy haýwan pygamberlik manysynda bir patyşalygyň syýasy, ykdysady we harby güýjüni aňladýar. Danyýel kitabyňyň ikinji we ýedinji bablarynda görkezilen şol bir patyşalyklar sekizinji bapda hem görkezilýär, emma ol ýerde olaryň hemmesi Hudaýyň mukaddes ýerinden gelip çykan unsurlar bilen baglanyşdyrylýar, we şeýle etmek bilen olar patyşalyklaryň dini tarapyny aňladýarlar, çünki olaryň hemmesi ybadathana bilen döwletiň birleşigi bolupdy.

Patyşa Belşazaryň şalyk sürmeginiň üçünji ýylynda maňa, ýagny maňa Danyýele, ilki maňa görünenden soňra bir görnüş peýda boldy. Men görnüşde gördüm; görüp durkam şeýle boldy: Men Elam welaýatyndaky Şuşan galasynda idim; men görnüşde gördüm, we Ulaý derýasynyň boýundaydym. Soňra gözlerimi galdyryp gördüm, ine, derýanyň önünde iki şahly bir goç durdy; iki şah hem beýikdi, emma biri beýlekisinden beýikdi, iň beýigi bolsa soň çykypdy. Men goçuň günbatara, demirgazyga we günorta tarap itekläp barýandygyny gördüm; şeýdip hiç bir haýwan onuň önünde durup bilmeýärdi, hiç kim hem onuň elinden gutaryp bilmeýärdi; ol öz islegine görä hereket edip, ulaldy. Men bu hakda oýlanyp durkam, ine, bütin ýeriň ýüzüniň üstünden günbatardan bir erkek geçi geldi, ol ýere degmeýärdi; geçiniň iki gözünüň arasynda görnükli bir şah bardy. Ol derýanyň önünde duran, meniň gören iki şahly goçuma tarap geldi we öz güýjüniň gazaby bilen onuň üstüne ylgaýardy. Men onuň goça golaýlaşandygyny gördüm; ol oňa garşy gahar-gazaba mündi-de, goçy urup, onuň iki şahyny döwdi; goçda onuň önünde durmaga güýç ýokdy, ol bolsa ony ýere ýykyp, depeläp taşlady; we goçy onuň elinden halas edip biljek hiç kim ýokdy. Şonuň üçin erkek geçi örän ulaldy; emma ol güýçlenende, uly şah döwüldi; onuň ýerine asmanynyň dört şemine tarap dört görnükli şah çykdy. Danyýel 8:1–8.

Sekizinji bap, Daniýeliň şol wagt Mukaddes Kitabyň pygamberçilik taryhyndaky birinji patyşalygyň (Wawilonyň) döwründe ýaşap ýörendigini tassyk etmegi bilen başlanýar; emma onuň gören görnüşü Wawilony aňladan hiç bir nyşany görkezmeýär, çünki ol ýer ýüzüniň ikinji patyşalygy bolan Med-Pars döwletini aňladan goçdan başlanýar. Wawilonyň nyşanynyň bolmazlygy maksatlydyr, sebäbi Wawilonyň esasy häsiýetleriniň biri onuň aýrylyp taşlanýan, soňra bolsa dikeldilýän bir patyşalygy aňlatmagydyr; bu Nebukadnessaryň haýwan kimin ýaşan “ýedi wagt” bilen şekillendirilýär. Şol “ýedi wagt” dowamynda ruhy Wawilonyň bir bölegi (papalyk) hem aňladylýar, çünki papalyk ýetmiş simwollik ýyl dowamynda unudylýan patyşalykdyr; şol döwürde onuň öldüriji ýarasy bardy. Daniýeliň görnüşü “Belşazaryň patyşalyk süren üçünji ýylynda” kabul edendigini görkezmegi, Wawilony Med-Pars döwletiniň ikinji patyşalygyndan öň gelen patyşalyk hökmünde kesgitleýär, emma şol bir wagtda Wawilony bir patyşanyň günlerinde unudylýan gizlin, ýa-da unudylan patyşalyk hökmünde aýratyn nygtaýar.

Sekizinji bapdaky haýwanlar wagşy ýyrtyjy haýwanlar däldir; olar mukaddes ýer hyzmatynda gurbanlyk hökmünde ulanylýan haýwanlardyr. Dördünji patyşalyk haýwan hökmünde däl-de, “kiçi şah” hökmünde şekillendirilýär; emma şahlar Hudaýyň mukaddes ýerine degişlidir, çünki Hudaýyň mukaddes ýerindäki gurbanlyk sypalary öz gurluşynyň bir bölegi hökmünde şahlydy.

Pygamberlikdäki dört patyşalyk diňe bir Daniýel tarapyndan mukaddes ýerdäki terminler bilen beýan edilmek bilen çäklenmän, babyň beýanynda Hudaýyň mukaddes ýer hyzmatyndan göni gelip çykan birnäçe söz hem bar. Babyň beýany mukaddes ýer hyzmatyndan alnan ýewreý sözleri bilen hödürlenýär, şeýle hem mukaddes ýer hyzmatynda gurbanlygy hödürlemek hereketi babyň gurluşynyň içine hem ýerleşdirilendir. Daniýeliň ýedinji we sekizinji baplary bilkastlaýyn özara baglanyşdyrandygy baradaky hakykat, görmek isleýänlere, ýedinji babyň Mukaddes Kitap pygamberligindäki patyşalyklaryň döwletçilik tarapyny, sekizinji babyň bolsa Mukaddes Kitap pygamberligindäki patyşalyklaryň ybadathanaçylyk tarapyny görkezýändigini açyk edýär.

Adwentizm bu hakykaty şeýtanyň ertekileri bilen örtbas etmäge mejbur boldy, çünki bu boýun alma Milleriň gymmatly hakykatlarynyň Hut Hudaýyň niýet edişi ýaly bolandygyny aýan edýär. Olaryň Milleriň “gündelik” baradaky düşüňjesini ret etmegi, “Hudaýyň hiç hili düşüňjesi ýokdy” diýen iddia hökmünde görkezilýär; çünki olar Hudaý çarçuwany Millere (mukaddes perişdeleriň gullugy arkaly) beren wagtynda, onuň dogry dældigini öňe sürýärler.

Elbetde, siziň ähli zady tersine öwürmegiňiz küýzegäriň palçygy ýaly hasap ediler; çünki ýasalan zat ony ýasanyň hakynda: «Ol meni ýasaman» diýermi? Ýa-da şekillendirilen zat ony şekillendireniň hakynda: «Onuň akyly ýokdy» diýermi? Işaya 29:16.

Milleriň çarçuwasy onuň tanap, peýdalanan pygamberlik gurluşydy, emma 1863-nji ýyldan başlap, Adventizm Milleriň düşündäki gymmat bahaly daşlary ýaşyrmak üçin ýolundan çykan protestantizmiň we katolisizmiň teologik ulanylyşlaryna gaýdyp bardy. Adventizm işi ret etmek, şeýle hem şol işiň Ýaradyjysyny ret etmek üçin ýalan bir çarçuwany (çäklenen zady) kabul etdi. Şeýle etmek bilen, olar şol işiň Ýaradyjysynyň hiç hili düşüňjesiniň ýokdugyny öňe sürýärler. Şol çarçuwanyň ret edilmegi, 1798-nji ýylda möhürden açylan bilim artmagynyň ret edilmegidi we häzirem şeýle bolmagynda galýar. Bilim artmagyny ret edýänler işi we şol işiň Ýaradyjysyny ret edýärler, we Danieliň sözleri boýunça olar “erbetlerdi”.

Köpler tämizlener, ak ediler we synalar; emma erbetler erbetlik ederler; erbetleriň hiç biri düşünmez; emma paýhaslylar düşüňýärler. Daniel 12:10.

“Erbetler erbetlik etjekdir”, şeýlelik bilen hakykatyň barha ýokarlanýan derejede ret edilişini görkezýär. Erbetleriň çäklemäni ret etmegi Hudaýy ret etmekdir, öz gezeginde bolsa, galp bir çäkleme arkaly amala aşyrmaga synanyşýan ret edişleri sebäpli Hudaý erbetleri ret edýär.

Halkym bilim ýetmezçiligi sebäpli heläk bolýar; sen bilimi ret edeniň üçin, Men hem seni ret ederin, şeýdip sen Maňa ruhany bolmarsyň; sen öz Hudaýyňnyň kanunyny unudanyň üçin, Men hem seniň çagalaryňy unudaryn. Hoşeyä 4:6.

1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli Hudaýyň “ruhanylary” bolan Hudaýyň halky, William Milleriň gullugy arkaly artdyrylan “bilimi” ýetmezçilik edendikleri sebäpli ret edildi. Hoşeyä kitabyndaky altynjy aýatyň kontekstine üns bermek möhümdir, çünki şol kontekst “bilim” hökmünde görkezilen hakykata garşy barha güýçlenýän pitneçiligi anyklaýar.

Eý, Ysraýyl çagalary, Rebbiň sözünü diňläň: çünki Reb bu ýurduň ýaşajylary bilen dawaly, sebäbi ýurtda ne hakykat, ne rehim, ne-de Hudaý baradaky bilim bar. Olar näetlöp ant içmek,

ýalan sözlemek, adam öldürmek, ogrulyk etmek we zyna etmek bilen çäkten çykýarlar, gan gana ýetýär. Şonuň üçin ýurt aglar, onda ýaşayanlaryň hemmesi meýus bolar; meýdan haýwanlary, asman guşlary bilen birlikde, hatda deňziň balyklary hem ýok bolup gider. Şeýle-de bolsa, hiç kim jedel etmesin, hiç kim başga birini ýazgarmasyn; çünki seniň halkyň ruhany bilen jedelleşýänler ýalydyr. Şonuň üçin sen gündiz ýykylarň, pygamber hem gije seniň bilen bile ýykylar, Men bolsa seniň eneňi ýok ederin. Meniň halkym bilimsizlik sebäpli heläk bolýar; sen bilimi ret edeniň üçin, Men hem seni ret ederin, şeýdip sen Maňa ruhany bolmarsyň; sen öz Hudaýyňnyň kanunyny unudanyň üçin, Men hem seniň çagalaryňy unudaryn. Olar köpelip-artdyklary saýyn, Maňa garşy günä etdiler; şonuň üçin Men olaryň şöhratyny utanja öwrerin. Olar Meniň halkymyň günäsini iýýärler, ýüreklerini olaryň pisligrine berýärler. Halk nähili bolsa, ruhany hem şolar ýalydyr; Men olary öz ýollary üçin jezalandyryryn, eden işleriniň garşylygyny bererin. Çünki olar iýerler, ýöne doýmazlar; zyna ederler, ýöne köpelmazler; sebäbi olar Rebbe gulak asmagy goýdular.

Zyna we täze şerap ýüregi alýar. Meniň halkym öz agaç butlaryndan maslahat soraýar, olaryň hasa-taýagy bolsa olara habar berýär; çünki zynalar ruhy olary azaşdyrды, olar öz Hudaýyňnyň astyndan çykyp zyna etdiler. Olar daglaryň depelerinde gurban edýärler, baýyrlaryň üstünde, dub agaçlarynyň, akgaýa agaçlarynyň we garagaçlaryň astynda tütetgi ýakýarlar, sebäbi olaryň kölegesi ýakşydyr; şonuň üçin gyzlaryňyz zyna eder, gelinleriňiz hem biwepalyk eder. Gyzlaryňyz zyna edeninde, gelinleriňiz biwepalyk edeninde Men olary jezalandyrmaryn; çünki olaryň özleri jelepler bilen çete çykýarlar, ahlaksyz aýallar bilen bile gurban edýärler; şonuň üçin düşünjesiz halk ýykylar. Eý, Ysraýyl, sen jelepçilik etseň-de, goý Ýahuda günä etmesin; siz Gilgala barmang, Betawene çykman, “Reb diridir” diýip ant içmäň. Çünki Ysraýyl yza gaýdýan sygyr ýaly yüz öwürýär; indi Reb olary giň ýerde guzy ýaly bakar. Efraýym butlara baglandy; ony öz halyna goý. Olaryň içgisi ajady; olar yzygiderli zyna etdiler; onuň hökümdarlary utanç içinde: “Berin!” diýmäni söýýärler. Ýel ony ganatlaryna dolady, olar öz gurbanlary sebäpli utana galarlar. Hoşeýa 4:1–19.

Hoşeýanyň duýduryşy şudur: “çünki Rebbiň bu ýurduň ýaşaýjylary bilen dawası bardyr; sebäbi bu ýerde hakykat ýokdur, rehim ýokdur, Hudaýy bilmek ýokdur.” Adventizm ahyrky günleriň Hudaý halkydyr. Tozan çotgaly adamyň Milleriň otagyna giren gününde, Adventizm, halky hem, ruhanylary hem, pygamberleri hem öz içine almak bilen, “düşünmeýänler ýykylar”, çünki olar “butlara goşularlar.” Olaryň butlary olaryň galp çarçuwa içine örülen galp taglymatlarydyr.

Bilimiň artmagyna bolan ret etmek arkaly görkezilen pitne, pitnäniň barha güýçlenýän ösüşidir; ol şeýle bir derejä ýetýär welin, olaryň synag möhleti Milleriň otagyndan süpürilip taşlanýan galp taglymatlar bilen birikdirilendikleri yglan edilmegi bilen tamam bolýar. Olaryň pitnesi hemişelik zyna etmek hökmünde görkezilýär. 1863-nji ýyldan başlap synag möhletiniň ýapylmagyna çenli olar yzygiderli pitne edýärler, ahyrynda bolsa Rebbiň agzyndan tükürilip çykarylýarlar.

Bilimi ret etmegiň gozgalaňy olaryň “hemişe” zyna etmegi arkaly aňladyldy; we şol bir ýewreý sözi bolmasa-da, onuň manysy “üzüksiz”, “hemişelik” diýmegi aňladýan “tamid” diýen ýewreý sözünüň manysy bilen birdir, şol söz bolsa Daniýel kitabynda “gündelik” diýip terjime edilýär.

Mukaddes Kitap pygamberliginiň dört şalygy baradaky barlagymyzy indiki makalada dowam etdireris.

“Soňra men «Gündelik» bilen baglylykda şuny gördüm: «gurbanlyk» diýen söz ynsan paýhasy tarapyndan goşulypdyr we ol tekste degişli däl; hem-de Reb onuň dogry düşünjesini höküm sagady baradaky jarçylygy berenlere berdi. 1844-nji ýyldan öň, agzybirlik bar wagty, tas hemmesi «Gündelik» baradaky dogry garaýyşda birdi; emma 1844-nji ýyldan bäri, bulaşyklykda, başga garaýyşlar kabul edildi, onuň yzysüre garaňkylyk we bulaşyklyk geldi.”
Review and Herald, November 1, 1850.